

Sygn. akt III S 45/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Elżbieta Matyasik

Sędziowie SO Anna Hajda

SO Roman Troll (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2016 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

ze skargi J. P.

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Rybniku

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie z wniosku J. P. o dział spadku i zniesienie współwłasności prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Rybniku pod sygn. akt II C 235/15

postanawia:

1. stwierdzić, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Rybniku pod sygn. akt II C 235/15 nastąpiła przewlekłość postępowania,
2. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rybniku na rzecz skarżącego J. P. kwotę 2000 zł (dwa tysiące złotych),
3. oddalić skargę w pozostałej części,
4. zwrócić skarżącemu uiszczoną opłatę sądową od skargi w kwocie 100 zł (sto złotych).

SSO Roman Troll SSO Elżbieta Matyasik SSO Anna Hajda

Sygn. akt III S 45/16

UZASADNIENIE

Skarżący J. P. 22 lutego 2016 roku złożył skargę na naruszenie praw strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wnosząc:

- a. o stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Rybniku w sprawie o sygn. akt II Ns 235/15 nastąpiła przewlekłość,
- b. o przyznanie na jego rzecz 10000 zł.

W uzasadnieniu wskazał, że pomimo złożenia wniosku o dział spadku 16 marca 2015 roku i oświadczenia o stanie majątkowym 1 lipca 2015 roku do chwili obecnej nie dokonano w sprawie żadnych merytorycznych czynności w zakresie rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz wyznaczenia rozprawy.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Rybniku wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia o przyznanie skarżącemu najniższej przewidzianej przepisami kwoty.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wniosek o dział spadku i zniesienie współwłasności skarżący złożył 16 marca 2015 roku. Jednocześnie złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Sprawa została zadekretowana 20 marca 2015 roku i wezwano wówczas wnioskodawcę do usunięcia braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych poprzez przedłożenie go na urzędowym formularzu wypełnionym zgodnie z pouczeniem w terminie siedmiu dni pod rygorem zwrotu tego wniosku. Zarządzenie to wykonano 17 czerwca 2015 roku, a skarżący otrzymał je 24 czerwca 2015 roku i 1 lipca 2015 roku złożył oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania na urzędowym formularzu. Akta z tym oświadczeniem przedłożono sędziemu 3 lipca 2015 roku.

Następnie 24 listopada 2015 roku, z uwagi na zmianę obsady sędziowskiej, przedłożono akta nowemu sędziemu referentowi, który 3 lutego 2016 roku zwolnił wnioskodawcę od kosztów sądowych, wyznaczył termin rozprawy na 1 kwietnia 2016 roku oraz zarządził wezwanie uczestników postępowania i doręczanie im odpisów wniosku. Zarządzenie to wykonano 22 lutego 2016 roku, przy czym akta zwrócono do sekretariatu 4 lutego 2016 roku.

Jednocześnie 22 lutego 2016 roku zobowiązano wnioskodawcę do złożenia najpóźniej na termin rozprawy aktualnego odpisu z ksiąg wieczystych nieruchomości objętych wnioskiem pod rygorem zawieszenia postępowania. Zarządzenie to wykonano następnego dnia.

Uczestnicy postępowania w marcu 2016 roku złożyli odpowiedzi na wniosek, a na rozprawie 1 kwietnia 2016 roku wnioskodawca złożył aktualne odpisy z ksiąg wieczystych. Dopuszczono wówczas dowody z dokumentów i zobowiązano uczestników postępowania do przedłożenia w terminie miesiąca dokumentów zażądanych przez jedną z uczestniczek w piśmie z 24 marca 2016 roku, co spowodowało odroczenie terminu rozprawy na 3 sierpnia 2016 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty (...), uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Przewlekłość postępowania to brak czynności zmierzających do rozstrzygnięcia, zachodzący dłużej niż jest to konieczne do rozważenia sprawy bądź zgromadzenia dowodów, chodzi zatem o to, by czynności zmierzające do wydania orzeczenia kończącego zabierały odpowiednią ilość czasu, czyli odbywały się bez zbędnej zwłoki (por. art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki). Zbędna zwłoka nie jest przy tym każdy upływ czasu, ale dopiero nadmierne odstępstwo od czasu zwykle koniecznego dla wykonania określonych czynności, dlatego przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy zwłoka w czynnościach jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy. [Por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r. KSP 3/13, LEX nr 1318217, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r. sygn. akt II S 33/12, Lex 1246709; por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 listopada 2010 r. sygn. akt II S 28/10 - KZS 2010/11/50, LEX nr 783363].

W rozpoznawanej sprawie doszło do przewlekłości postępowania. Miało to miejsce od 16 marca 2015 roku do 17 czerwca 2015 roku i od 1 lipca 2015 roku do 3 lutego 2016 roku, a więc przez 10 miesięcy. W tym czasie znacznie przekroczono okres wykonania zarządzenia z 16 marca 2015 roku o wezwanie do złożenia oświadczenia o stanie

rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania (wykonano je po 3 miesiącach, a wystarczyło dołączyć druk oświadczenia i wezwać o jego wypełnienie wnioskodawcę), następnie rozpoznanie samego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zajęło sądowni 7 miesięcy – w tym okresie nie wykonywano żadnych merytorycznych czynności w sprawie. W żaden sposób nie tłumaczy tego trudności kadrowe w Sądzie Rejonowym w Rybniku - nie ma to bowiem istotnego znaczenia dla rozpoznania sprawy w zakresie ustalenia przewlekłości postępowania, albowiem strona nie może odpowiadać za niewłaściwe rozmieszczenie kadr sądowych, natomiast ma prawo do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki, co gwarantuje jej art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w R. dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr (...) oraz uzupełnionej Protokołem nr (...) (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.). To samo dotyczy argumentacji związanej z wielkością referatu sędziego i korzystaniem przez niego z urlopu oraz nieobecności spowodowanej chorobą. W okresach nieobecności sędziego przewodniczący powinien zapewnić odpowiednie zastępstwo tak, aby sprawy mogły otrzymać prawidłowy bieg. Dopiero 3 lutego 2016 roku nadano sprawie prawidłowy bieg wyznaczając termin rozprawy na 1 kwietnia 2016 roku i zarządzając doręczenie odpisu wniosku. Kolejną rozprawę wyznaczono na 3 sierpnia 2016 roku.

Kwota 10000 zł żądana od Skarbu Państwa przez skarżącego jest wygórowana biorąc pod uwagę łączny czas trwania postępowania (obecnie 14 miesięcy) i okres przewlekłości (w sumie około 10 miesięcy). Ustalając wysokość tej kwoty trzeba mieć na uwadze łączny czas trwania postępowania (obecnie ponad rok), w tym znaczny okres przewlekłości oraz to, że sprawa dotyczy działu spadku i zniesienie współwłasności, gdzie uczestnicy postępowania złożyli już odpowiedzi na wniosek i sprawa od początku lutego 2016 roku nabrała prawidłowego biegu. Dlatego też Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że to kwota 2000 zł będzie odpowiednią dla skarżącego z uwagi na zaistniałą przewlekłość postępowania biorąc pod uwagę czas jego trwania i podjęte już czynności. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej (art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki) stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za doznaną krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2015 roku, sygn. akt III SPP 10/15, LEX nr 1740741).

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o art. 12 ust. 2 – 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, należało orzec jak w punktach 1 – 3 sentencji.

Natomiast na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki należało orzec jak w punkcie 4 sentencji, albowiem skargę uwzględniono w części.

SSO Roman Troll SSO Elżbieta Matyasik SSO Anna Hajda